

INFORME FINAL DE CONSERVACIÓ RESTAURACIÓ

CRBMC 14.242

Núm. registre H-10750

Pintura sobre tela

Direcció de la intervenció: Centre de Restauració de Béns Mobles (CRBMC)

Informe redactat per: Teresa Schreibweis Torrents, Conservadora-restauradora de pintura sobre tela

Data de l'informe: 04 d'octubre de 2021

DADES DE LA INTERVENCIÓ

DIRECCIÓ DE LA RESTAURACIÓ CRBMC

COORDINACIÓ: Maite Toneu Puig

RESTAURACIÓ: Teresa Schreibweis Torrents

SERVEIS TECNOCIENTÍFICS:

Fotografies: Ramon Maroto

Tècniques d'anàlisi: Ricardo Suárez

Anòxia: Pep Paret

ANY DE LA RESTAURACIÓ:

Inici octubre 2021

Final novembre 2021

LLOC: CRBMC

FITXA TÈCNICA: IDENTIFICACIÓ DEL BÉ

NÚM. DE REGISTRE DEL CRBMC: 14.242

CLASSIFICACIÓ GENÈRICA: pintura

MATERIAL / TÈCNICA: Tècnica amb pintura vinílica sobre tela

TÍTOL / TEMA: Port

AUTOR: Lluís Mestre Castellví

DATA / ÈPOCA: segle XX

DIMENSIONS: 46,5 x 60,2 x 4 cm (amb marc)

43,3 x 57,4 x 2,0 cm cm (sense marc)

PROCEDÈNCIA: Museu d'Hospitalet, núm. registre: H-10750

LOCALITZACIÓ: CRBMC, taller 2

DADES TÈNIQUES

ESTAT DE CONSERVACIÓ: dolent

EXÀMEN ORGANOLÈPTIC

Suport

Tela

La tela té unes dimensions aproximades de 45,3 x 59,4 cm. El teixit de la tela està compost per un tafetà senzill (1:1) amb una trama de 14 (fils horitzontals) x 17 (fils verticals) fils/cm². Els fils presenten una torsió de S. Segurament es tracta de teles de fibres de cotó. La coloració de la tela és d'un beix groguenc clar. Probablement es tracta d'una tela comercial, comprada ja preparada amb una capa de preparació. Es pot observar a l'esquerra, a dalt, al costat del pedaç, un segell illegible. El tramat es veu relativament regular, puntualment es pot observar alguna irregularitat en els fils i algun nus. Presenta un pedaç de 10 x 12 cm d'una antiga intervenció. Al voltant del pedaç sobresurt aproximadament 1 cm l'engrut que es va fer servir per enganxar el pedaç. La tela està clavada amb gavarrots (diàmetre del cap: 5 mm) al seu bastidor: dalt – 7 gavarrots (un de perdut); baix – 10 gavarrots; esquerre – 8 gavarrots; dreta: 8 gavarrots. Es tracta del seu clavat original.

L'estat de conservació de la tela és dolent. A causa del pedaç i l'engrut que presenta un gruix important, la tela pateix unes greus deformacions. Aquestes deformacions es concentren sobretot a la zona del pedaç però també a les vores on ha provocat en algunes zones danys en forma d'estrip. A més la qualitat del teixit és baixa, la tela té tendència a crear deformacions perquè la capa pictòrica crea més tensió que la tela mateixa. A les vores i a les cantonades es poden observar varis estrips. També hi ha un estrip de 3 cm a la zona esquerra, al costat del pedaç. Dos petits estrips es troben al damunt del pedaç i dos més a la zona dreta. El pedaç segurament tapa més estrips. La tela presenta uns esquitxos de color blanc, possiblement guix. Els gavarrots estan parcialment oxidats i en algun punt han provocat una oxidació de la mateixa tela. Totes les vores estan retallades i desfibrades. La tela presenta al damunt de la superfície i entre tela i bastidor una capa de pols i brutícia acumulada, causat per un mal emmagatzematge.

Pedaç amb engrut

Deformacions que provoca el pedaç

Detall del pedaç i l'engrut

Deformacions a les vores

Deformacions a la vora de dalt

Greu deformació a la vora de dalt

Estrip de 3 cm

Estrip a la zona de la vora, petit estrip

Estrip i esquitxos blancs

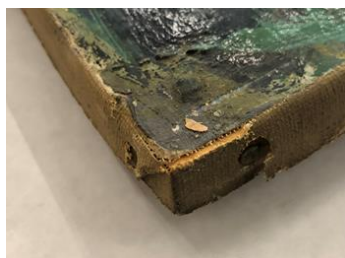
Estrip a la vora de dalt

Estrip a la vora de dalt

Estrip a la cantonada, esquerra, dalt

Estrip a la cantonada de dalt, esquerra

Brutícia i pols acumulada

Segell illegible

Bastidor

43,3 x 57,4 x 2,0 Pel que fa a la fusta del bastidor, es tracta segurament de fusta de pi enfosquida. Els dos llistons horitzontals fan 57,4 x 4,6 x 2,0 cm i els dos llistons verticals tenen unes mides de 43,3 x 4,6 x 2,0 cm. Es tracta de llistons de fusta, són bisellats (gruix del bastidor banda interna: 1,3 cm) i encaixats amb el sistema d'encaix espanyol. Presenta tres falques, falta la falca de l'encaix de a baix, dret. Es poden observar varis nusos: llistó superior: 1 amb petita fissura, llistó inferior: 1. Al llistó inferior, a l'esquerra, es troba un número de registre escrit amb retolador: H-10750.

L'estat de conservació és bo-regular. El bastidor està mínimament guerxat. Presenta algunes rascades puntuals causades per cops. S'han perdut els claus que fixaven el marc al bastidor. Hi ha un lleu atac biològic en forma de xilòfags i molta brutícia i pols acumulada.

Encaix esquerre, baix; siglat

Encaix dreta, baix

Encaix dreta, falca

Marques i rascaades

Nus, atac biològic en forma de xilofags

Nus

Sistema de subjecció

Marca dels claus que fixaven el marc al bastidor

Pols i brutícia acumulada

Capa de preparació / capa pictòrica

Es tracta d'una capa fina de preparació de color blanc. Segurament es tracta d'una tela comercial que ja venia preparada, també els perímetres presenten preparació molt homogènia. L'adhesió de la capa de preparació a la tela és pitjor que l'adhesió de la capa pictòrica a la capa de preparació.

L'estat de conservació és regular. Hi ha pèrdua de la capa de preparació on hi ha estrips i deformació del suport. La capa de preparació dels perímetres té una coloració grisa degut a la pols i el pas del temps.

Segons l'anàlisi es tracta d'una pintura amb un aglutinant vinílic. L'artista segurament va utilitzar emulsions viníliques preparades. En la composició predominen els colors verd-blanc-vermell-negre. La capa pictòrica presenta gruixos i deixa veure una pinzellada dinàmica.

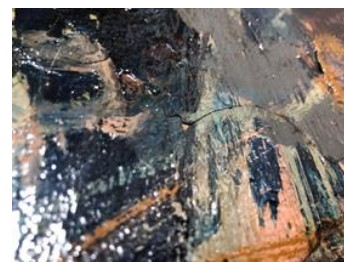
L'estat de conservació és regular-dolenta. Hi ha aixecaments i pèrdua de la policromia a les zones afectades per les deformacions i els estrips. Es pot observar desgast i micropèrdues a les vores del quadre. Degut a les tensions que provoquen les greus deformacions, la superfície pictòrica pateix un clivellat. A tota la superfície pictòrica hi ha pols i brutícia acumulada.

Detall de la capa pictòrica

Detall de la capa pictòrica

Clivellat i pèrdua pictòrica a causa de cops

Pèrdua pictòrica a causa de deformacions

Pèrdua pictòrica a causa de deformacions

Pèrdua pictòrica a causa de deformacions

Capes superficials

La superfície presenta un vernís que, segurament, es va aplicar quan el quadre ja estava muntat al marc. Un cop tret el marc es veu la reserva on el marc tapava la capa pictòrica. Les anàlisis realitzades han donat que l'artista utilitzava dos tipus diferents de vernissos: un vernís nitrocel·lulòsic i un vernís cetònic.

L'estat de conservació és regular, el vernís s'ha engroguit. Hi ha acumulada una capa lleu de brutícia i pols.

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Brillantor del vernís

Reserva a les vores on el marc tapava la pintura

Marc

46,5 x 60,2 x 4 cm (amb marc)

La pintura va acompanyada d'un emmarcament que està compost de quatre peces de fusta, segurament de pi. Té dos muntants verticals de les mides 46,5 x 1,5 cm i dos llistons horitzontals de 60,2 x 1,5 cm. Les fustes tenen un gruix de 4,0 cm. Els llistons tenen una aresta rebaixada perquè pugui entrar el quadre (0,9 cm d'ample per 2,3 cm d'alt). Les cantonades encaixen en diagonal i estan clavades amb claus (dos per encaix). Segurament estan encolades. Els llistons presenten varis nusos intrínsecs: dalt – 2; baix – 2; esquerre – 1; dreta – 1. S'observen inscripcions fets amb bolígraf al llistó superior. El marc està muntat amb l'ajuda de claus doblegats (2 x 0,2 cm) al bastidor del quadre: dalt – 2, baix – 1; esquerre – 2, dreta – 1.

A l'anvers l'emmarcament està daurat i no té cap mena de motllures o decoració. La banda superior està pintada de color negre. A sota del daurat es troba una capa de preparació blanca, possiblement de guix i un bol de color vermell.

L'estat de conservació de la fusta és regular. Els encaixos del marc es mouen perquè el clavat s'ha obert parcialment. A les cantonades i les bandes hi ha pèrdua matèrica de la capa de preparació i cromàtica del daurat. El daurat a part de moltes rascades i desgast presenta una fissura al llistó esquerra provocada pel nus intrínsec. Es pot observar una capa important de brutícia i pols acumulada. Al revers té algunes rascades, cops i taques de color blanc i daurat. A la zona de l'aresta rebaixada la fusta està molt desfibrada.

Marc des del anvers

Encaix esquerre, dalt

Encaix, pèrdua matèrica i cromàtica

Encaix fixat amb dos claus

Banda de color negre

Marc des del revers

Inscripcions al llistó de dalt

Encaix dreta, baix

Detall de l'aresta

PROPOSTA INTERVENCIÓ

GENERAL	Tractament d'anòxia. Documentació fotogràfica. Anàlisi i diagnosi. Informe final de la intervenció.
BASTIDOR	Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor. Eliminació dels claus que clavaven el marc al bastidor i han quedat clavats al bastidor. Muntatge d'un sistema de fixació de les falques perquè no caiguin i danyin la tela.
TELA	Neteja mecànica del suport de tela. Aplanat de les vores de la tela arrugades amb calor i humidificació controlada. Minimització de les deformacions de la tela mitjançant aplanament i humidificació controlada de la tela. No es descarta desclavar puntualment la tela del bastidor per a poder tensar la tela on calgui. Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil. Protecció de la tela a la zona de l'estrip a la vora. Presentació del revers: protecció dels revers mitjançant l'aplicació de tela sintètica de polietilè d'alta densitat o d'un altre sistema similar.
CAPA PREPARACIÓ CAPA PICTÒRICA	Fixació de la capa pictòrica i preparació a les zones de despeniment (micropèrdues a la zona del marc). No es descarta realitzar fixacions preventives. Neteja mecànica de la capa pictòrica. Neteja de la superfície de la policromia amb un sistema aquós, mitjançant el control del pH i la concentració iònica. Es minimitzarà la difusió i retenció de la humitat. Si es veu necessari anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Es controlarà la idoneïtat estructural de les mateixes respecte a la capa de preparació original. Sistema de presentació: Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i/o pigments al vernís.
MARC	Eliminació claus. Consolidació i fixació de les vores de despeniment. Neteja mecànica i química. Anivellament de les llacunes amb massilles de reintegració. Reintegració cromàtica il·lusionista amb aquarel·les i miques. Col·locació i muntatge del quadre al marc amb platines.

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL QUADRE

Fixació de de la capa pictòrica per evitar més pèrdua.		Cola de pells al 5% en H₂O dest.
Neteja mecànica del suport de tela eliminant la pols i la brutícia que hi ha a la superfície. S'ha netejat l'espai entre tela i bastidor, traient pols i brutícia que deformaven la tela.		Aspiradora amb filtre Hepa (Starmix Zyklon), espàtula, paletina
Neteja mecànica i química de la fusta del bastidor per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.		paletina hisops H₂O dest. i alcohol (50:50)
Desclavat del bastidor. Eliminació del pedaç i minimització de l'engrut. S'ha rebaixat mecànicament l'engrut el màxim possible amb un bisturí, però s'ha hagut de deixar una resta per no danyar a la tela.		alicates, tornavís bisturí

Consolidació de la tela: tractament de l'estrip seguint el criteri de la mínima intervenció amb el sistema de la microcirurgia tèxtil reteixint la tela amb fils de lli, adherint-les amb una cola orgànica. Per a protegir la zona s'ha aplicat una tela sintètica amb un adhesiu sintètic. S'ha vist que la tela està tan delicada que no aguanta el muntatge sense estripar-se més. Per això s'ha decidit protegir la zona delicada i desclavada amb unes bandes sintètiques de tensió i reforç. L'adhesiu sintètic s'ha polvoritzat amb una pistola de pressió a la tela de les bandes. Muntatge de la tela al bastidor amb grapes inoxidables.	 	espàtula calenta (STEM A-3210 EC), microscopi, pinces tissors, pinzell fi, microsoldador, adhesiu fórmula Heiber (cola d'esturió i midó de blat 1:1), tela organdí, Beva 371® i Ciclohexà (1:2), paper siliconat fusta, pesos grapadora (Ràpid BX530) grapes inox. (10 cm) Ràpid
Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja. Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H₂O cola: 1:9 cola en H₂O desionitzada Massilla: 50 g d'H₂O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire buffer pH 6.3 Aquarel·les Winsor&Newton® pinzell de retoc H₂O dest.
Aplicació d'una protecció preventiva de les falques perquè no puguin caure en el futur i danyar la tela.		Dremel® Stylo Model 2050, broca 1mm, cargols, volanderes, fil de lli d'enquadrernació
Protecció del revers amb Tyvek, col·locant velcro d'1 cm d'amplada a tot el perímetre del marc.		Tyvek® 1622E i Velcro®

PROCÉS D'INTERVENCIÓ DEL MARC

Eliminació dels claus oxidats que fixaven el marc al bastidor.		Alicates
Consolidació dels encaixos: S'han tornat a encolar.		Wolfcraft® tensor de cinta monomanual, cola blanca Express 35 Rakoll®
Neteja mecànica i química del marc per a eliminar pols i brutícia superficial amb paletina i després amb una solució aquosa i dissolvent.	 	paletina isocetà, H ₂ O dest. i alcohol (50:50), isocetà, hisops
Consolidació del marc omplint els forats d'un antic sistema de subjecció amb una massilla bicomponent amb base epoxídica.		Balsite®, espàtula de guixaire
Anivellament de les zones de pèrdua de la capa pictòrica i de preparació amb estuc tradicional. Les vores s'han desestucat amb el mateix buffer utilitzat per a la neteja.		Cola de conill Lefranc&Bourgeois®, H ₂ O cola: 1:9 cola en H ₂ O desionitzada Massilla: 50 g d'H ₂ O cola, 80 g de carbonat càlcic, espàtula de guixaire

		buffer pH 6.3
Sistema de presentació: Reintegració cromàtica de les pèrdues de la capa pictòrica de manera il·lusionista amb aquarel·les.		Aquarel·les Winsor&Newton®, Gansai Tambi Starry Colors Kuretake®, pinzell de retoc, H ₂ O dest.
Col·locació del quadre a dins del marc i fixació amb ballestes.		ballestes, cargols, tornavís

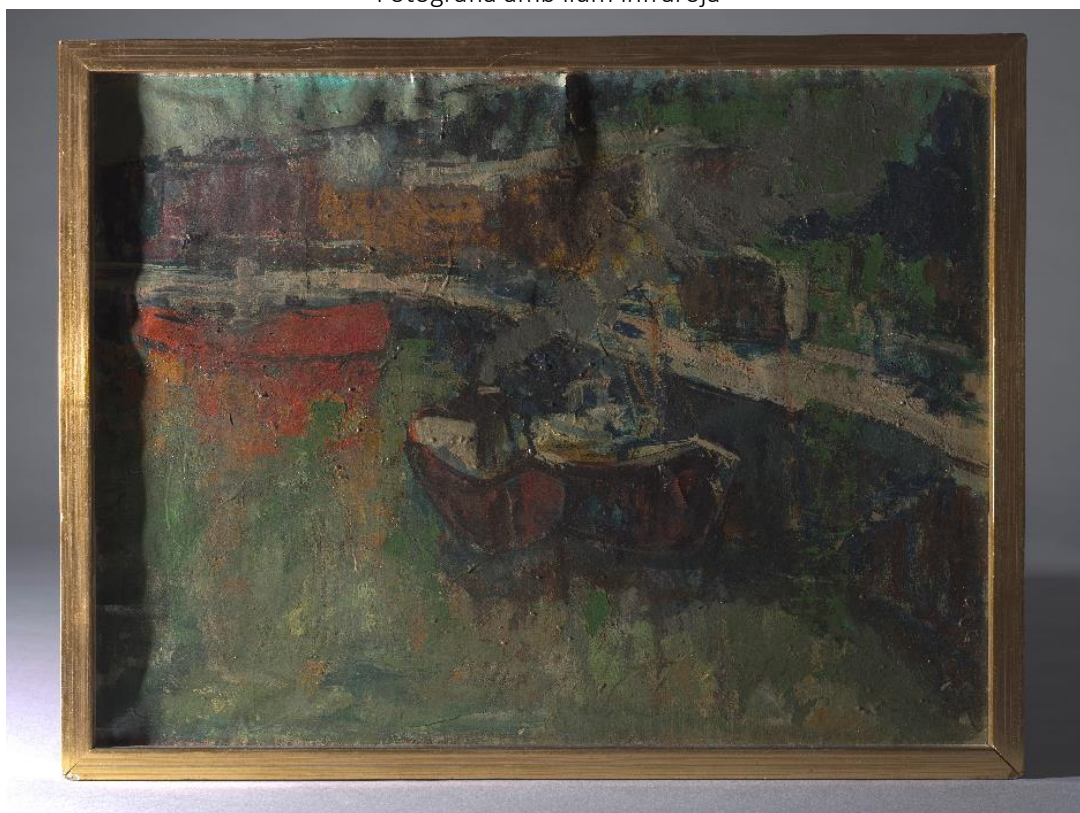
FOTOGRAFIES UV, IR, LLUM RASANT

Fotografia amb llum ultraviolada

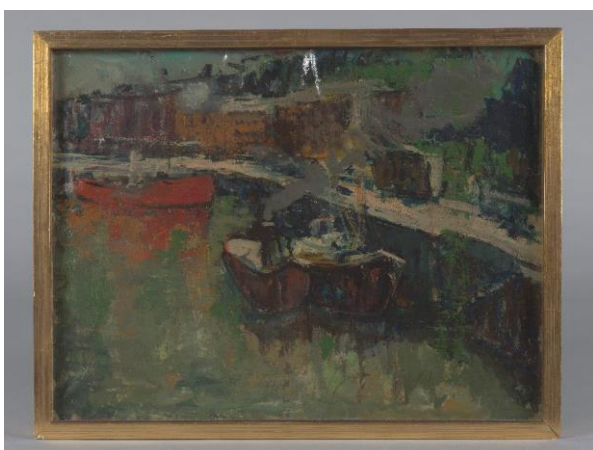

Fotografia amb llum infraroja

Fotografia amb llum rasant

FOTOGRAFIES ABANS - DESPRÉS

CONSELLS DE CONSERVACIÓ PREVENTIVA

HUMITAT RELATIVA: 40-55% (fluctuació màxima diària: 5%)

TEMPERATURA: 18-22°C (fluctuació màxima diària: 2°C)

IL·LUMINACIÓ: Màxim 200 lux, lliures de radiació infraroja i ultraviolada. En el cas que hi hagi presència de pigments laca orgànics sensibles a la llum, els nivells d'il·luminació haurien de reduir-se a 50 lux.

Com que l'efecte de la llum és acumulatiu i irreversible, és important disminuir els temps d'exposició tot el possible, així com els nivells d'il·luminància.

Barcelona, 03 de desembre de 2021

Teresa Schreibweis Torrents

Conservadora-restauradora de Béns Culturals